

Rollenspel lobbyen

Korte omschrijving

Met dit rollenspel ervaren leerlingen wat lobbyen is en hoe het is om het zelf te doen. Eén groepje leerlingen is in dit rollenspel de (toekomstige) regering die een besluit moet nemen over het minimumloon. Andere groepjes leerlingen zijn verschillende organisaties, die moeten lobbyen (en samenwerken) om de toekomstige regering te overtuigen van hun standpunt. Er zijn ook journalisten en een persconferentie waarbij de regering bekendmaakt welk besluit ze nemen en de organisaties ontdekken in hoeverre de regering hun wensen en belangen heeft meegenomen.

Leerdoel

Leerlingen leren wat lobbyen is en ervaren hoe het werkt.

Duur

50 - 60 minuten

Benodigheden

- De informatie- en werkbladen voor alle groepjes.
- Een computer die aangesloten is op het grote scherm voor in de klas.
- Pen en papier voor alle groepjes.
- Naast het klaslokaal nog een andere, kleinere, ruimte.

Handleiding

Inleiding onderwerp (5 min.)

- Vraag of de leerlingen weten wat lobbyen is. Lobbyen is het stelselmatig uitoefenen van invloed op degenen die het beleid maken, bijvoorbeeld ambtenaren bij een ministerie, leden van de regering of leden van de Tweede Kamer.
- Stel bij de volgende onderwerpen de vraag vanuit welke organisaties of bedrijven lobbyisten het beleid proberen te beïnvloeden.
  - *Studiefinanciering*: Studentenorganisaties (zoals LSVb en ISO), universiteiten, hbo's en mbo's (denk bijvoorbeeld aan de MBO Raad en de Vereniging Hogescholen, etc.).
  - *Regels voor het verkopen van sigaretten*: het Longfonds, sigarettenfabrikanten, supermarkten, tabakszaken (MKB-Nederland), organisaties die helpen bij verslavingen, etc.
  - *Regels over suiker in voedingsproducten*: Frisdrankindustrie (bijvoorbeeld Coca-Cola en Pepsi), voedingsindustrie (bijvoorbeeld Unilever), gezondheidsorganisaties (bijvoorbeeld Diabetes Fonds), medici, supermarkten, suikerproducenten, de landbouw, etc.
- Benadruk dat beleidsmakers ook behoefte hebben aan informatie van lobbyisten. Door met hen te praten krijgen zij meer informatie over het onderwerp en horen ze verschillende standpunten.
- Bespreek wat de rol van de media bij het lobbyen is. Organisaties of bedrijven die iets willen bereiken maken vaak een bewuste keuze om wel of niet de media op te zoeken. Zo zullen grote bedrijven niet heel snel bewust de media opzoeken om te vertellen dat ze lobbyen voor lagere belastingen voor bedrijven. Andere organisaties willen juist wel aan het publiek tonen dat ze bij de politiek iets voor elkaar proberen te krijgen.

Introductie rollenspel en rolverdeling (5-10 min.)

- Vertel de leerlingen dat ze aan de hand van een rollenspel zelf gaan ervaren hoe het is om te lobbyen en om als beleidsmaker een besluit te nemen.
- Introduceer het onderwerp van het rollenspel: *'Er zijn verkiezingen geweest. De leiders van politieke partijen zijn aan het onderhandelen om samen een regering te vormen. Ze moeten hierbij allerlei zaken afspreken en plannen maken, onder andere over het minimumloon. Natuurlijk zijn er allerlei organisaties in Nederland die hier graag invloed op willen uitoefenen. De media houden ook in de gaten wat deze organisaties willen en wat iedereen doet.'*
- Vraag welke 2 leerlingen tijdens het rollenspel graag de journalisten van de media willen zijn. Zij gaan de organisaties interviewen, brengen tussendoor nieuws uit en organiseren de persconferentie waarop de regering bekendmaakt wat hun uiteindelijke besluit is en waarbij organisaties mogen reageren. Laat de journalisten bij elkaar zitten, achter de computer die is aangesloten op het scherm. Daar kunnen zij aan hun nieuws werken.
- Verdeel de rest van de klas in 6 groepjes: 1 groepje is de te vormen regering. De andere groepjes zijn verschillende organisaties. Als u met een kleinere klas dit rollenspel speelt, kunt ook 1 of 2 organisaties weglaten. U hoeft nog niet te zeggen welk groepje welke organisatie is.
- Laat de verschillende groepjes bij elkaar zitten. Laat de regering in een andere, kleinere ruimte zitten, buiten het zicht van de andere groepjes.
- Geef alle groepjes, inclusief de regering en de journalisten, het algemene informatieblad over het minimumloon. Laat ze dat enkele minuten bestuderen. Beantwoord eventuele vragen.

Ronde 1 (15 min.)

- Vertel de groepjes die organisaties zijn, dat ze zich gaan voorbereiden op het lobbyen bij de regering. Van elk groepje gaat 1 woordvoerder met de regering praten. Dit gebeurt in 2 rondes. In de 1^e ronde gaan de woordvoerders van de organisaties om de beurt naar de regering. Hij of zij krijgt dan 2 minuten om een standpunt aan

de regering te pitchen. In de 2^e ronde gaan alle woordvoerders tegelijk naar de regering. Vertel dat u dit later verder gaat toelichten.

- Vertel dat de 2 journalisten tijdens het hele rollenspel de organisaties mogen interviewen. Zij kunnen langsgaan bij de groepjes of een aantal leden van de groepjes langs laten komen. Geef de journalisten hun instructieblad, laat ze de PowerPoint openen om tweets in te typen en geef ze een aantal papieren kopieën van de pagina met Twitter-formats, waarop ze hun Tweets ook kunnen schrijven.
- Geef elk groepje, inclusief de regering en de journalisten, hun informatieblad voor ronde 1. De organisaties lezen wat voor belangen zij behartigen en wat ze vinden van het minimumloon. Deze informatie kunnen ze gebruiken in ronde 1. Ook de regering krijgt instructies voor ronde 1. De journalisten krijgen op hun informatieblad tips om hun werk goed uit te voeren.
- Vertel dat u na 5 minuten het 1^e groepje naar de regering gaat sturen.
- Sommige groepjes krijgen nu meer voorbereidingstijd dan andere. Bekijk welk groepje klaar is voor de pitch en welke groepjes nog niet. Stuur na de pitch van het 1^e groepje het 2^e groepje naar de regering en zo verder. U kunt ook de journalisten een beetje sturen bij het interviewen van de groepjes, als u ziet dat een groepje even niets aan het doen is.

Ronde 2 (10 min.)

- Als een woordvoerder terugkomt van de regering, kunt u het bijbehorende groepje hun informatieblad voor ronde 2 geven. De groepjes die in ronde 1 minder tijd hadden om zich voor te bereiden, hebben nu meer tijd.
- Vertel bij het uitdelen van dit informatieblad opnieuw dat de woordvoerders straks tegelijk naar de regering gaan. Dit is het moment om eventueel ook in te gaan op argumenten en standpunten van andere organisaties. Laat de leerlingen zich hierop voorbereiden. Stimuleer leerlingen van verschillende groepjes om bij elkaar langs te gaan en te zoeken naar overeenkomsten of juist verschillen in hun standpunten.

- Geef de regering ook het informatieblad voor ronde 2 ("En hoe nu verder?"). Benadruk dat elke organisatie 1 woordvoerder langs stuurt, en dat de regering het gesprek moet leiden. Vertel de regering hoe lang ze met de woordvoerders in overleg gaan. (Tip: maximaal 10 minuten, want de rest van de leerlingen zit nog in de klas.)
- Stuur de woordvoerders naar de regering en vertel hoeveel tijd ze hebben.
- Vertel de overige leerlingen in de klas dat ze tijdens het wachten gaan nadenken over een mogelijke reactie op het uiteindelijke besluit van de regering. Na de bekendmaking zullen de journalisten hun vragen om op het besluit van de regering te reageren. Wie van hen voert dan het woord? Wanneer zijn ze tevreden? Wat hopen ze nog voor de toekomst? Etc.
- Terwijl de woordvoerders praten met de (toekomstige) regering, gaan de journalisten door met hun werk.
- Zorg dat het overleg tussen de woordvoerders en de regering op tijd stopt en roep de woordvoerders terug het lokaal in.

Besluit, bekendmaking en reacties (10 min.)

- Vertel de regering dat ze nu een besluit moeten nemen. Geef het bijbehorende informatieblad.
- De woordvoerders, terug bij de rest van hun groepje, vertellen hoe het overleg met de regering ging. Laat de groepjes een reactie op het besluit van de regering voorbereiden, nu ook met de informatie van de woordvoerder uit het overleg met de regering.

- Haal de regering het klaslokaal in en laat hen, samen met 1 woordvoerder per organisatie, voor in het lokaal plaatsnemen.
- Laat de regering het besluit bekendmaken.
- Laat de journalisten hierna vragen stellen aan de regering en aan de verschillende organisaties.

Nabespreking (5 min.)

- Bespreek de werkvorm na met de leerlingen.
Mogelijke vragen:
  - Had je het besluit van de regering aan zien komen? Vind je dat de regering alle belangen en argumenten goed heeft afgewogen?
  - Vond je het moeilijk/makkelijk om jouw standpunten te verdedigen en de regering te overtuigen?
  - Wat was de rol van de media tijdens het lobbyen? Komt dit overeen met de rol van de media in het echt?
  - Wat vond de regering van de manier waarop de woordvoerders hen probeerden te overtuigen en over elkaars standpunten gingen overleggen?
  - Denk je dat het in het echt ook ongeveer zo gaat?
  - Is jullie mening over lobbyen veranderd, nu je het zelf hebt gedaan?
  - Vind je dat het openbaar moet zijn welke organisaties invloed uitoefenen op de regering of andere besluitvormende organen? En ook hoe zij dat doen en wat zij zeggen?

Overzicht standpunten organisaties¹

Dit overzicht is voor de docent en/of de begeleider van het rollenspel.

Vakbond

Het minimumloon moet omhoog. Dit komt de gelijkheid ten goede en zorgt ervoor dat ook mensen met een lager loon profiteren van de koopkrachtstijging. Het is daarnaast goed voor het bedrijfsleven (werknemers gaan harder werken, het wordt gemakkelijker om arbeidsmigranten aan te trekken) en de economie (de consumentenuitgaven gaan omhoog).

Werkgeversorganisatie

Het minimumloon moet niet omhoog. Dit gaat ten koste van de werkgelegenheid en economie. Betere ideeën zijn verlaging van de lasten (belastingen) en stimuleringsmaatregelen voor het aannemen van mensen met een arbeidsbeperking (door hen te betalen naar productiviteit).

Belangenorganisatie voor mensen met een arbeidsbeperking

Werknemers met een arbeidsbeperking moeten goed betaald worden. Het is een taak van de werkgevers om ervoor te zorgen dat iedereen in elk geval minstens het minimumloon krijgt. Als werknemers voortaan zelf een aanvullende uitkering moeten regelen, heeft dit vele negatieve gevolgen.

Supermarktenbranche

Het minimumloon voor jongeren moet niet omhoog. Jongeren worden dan relatief duurder, waardoor ze minder snel worden aangenomen en eerder moeten stoppen. Dit is slecht voor de werkgelegenheid onder jongeren. Ook zou het grote financiële gevolgen hebben voor de supermarkten zelf.

Belangenorganisatie jongeren

Het minimumjeugdloon moet afgeschaft worden vanaf 18 jaar. Vanaf 18 jaar moet je het volledige minimumloon krijgen en onder de 18 jaar moet het minimumjeugdloon omhoog. Je bent volwassen op je 18^e en je doet vaak hetzelfde werk als oudere werknemers, dus het is niet eerlijk als je dan minder salaris krijgt.

¹ De standpunten van deze organisaties zijn geïnspireerd op daadwerkelijke standpunten van bijvoorbeeld werkgeversorganisaties of vakbonden, maar hier is vrij mee omgegaan. Het is dus bijvoorbeeld niet zo dat VNO-NCW precies vindt wat hier staat bij de werkgeversorganisatie.

Informatieblad minimumloon

In Nederland krijgen werknemers minimaal het minimumloon. Werkgevers mogen werknemers niet minder betalen. In Nederland krijgt ongeveer 6% van de werkenden het minimumloon. Dat zijn ongeveer 0,5 miljoen mensen.

De hoogte van het minimumloon hangt af van:

Hoe oud ben je?

Als je 21 jaar of ouder bent, krijg je het volledige minimumloon. Ben je jonger dan 21? Dan krijg je het minimumjeugdloon dat is vastgesteld voor jouw leeftijd. Zie tabel 1.

Hoeveel uur is een voltijd werkweek?

Bij sommige bedrijven en organisaties is een voltijd werkweek 36 uur, bij andere 38 of 40 uur. Het minimumloon voor een voltijd week is altijd hetzelfde. Iemand die werkt bij een bedrijf met een 40-urige werkweek, krijgt daardoor minder per uur dan iemand bij een bedrijf met een 36-urige werkweek. Zie tabel 2.

Tabel 1: Minimumloon per maand, week en dag (brutobedragen per 1 juli 2019)

Leeftijd	Per maand	Per week	Per dag
21 jaar en ouder	€ 1635,60	€ 377,45	€ 75,49
20 jaar	€ 1308,50	€ 301,95	€ 60,39
19 jaar	€ 981,35	€ 226,45	€ 45,29
18 jaar	€ 817,80	€ 188,75	€ 37,75
17 jaar	€ 646,05	€ 149,10	€ 29,82
16 jaar	€ 564,30	€ 130,20	€ 26,04
15 jaar	€ 490,70	€ 113,25	€ 22,65

Tabel 2: Minimumloon per uur voor fulltime werkweek van 36, 38 en 40 uur (brutobedragen per 1 juli 2019)

Fulltime werkweek	21 jaar en ouder	20 jaar	19 jaar	18 jaar	17 jaar	16 jaar	15 jaar
36 uur	€ 10,49	€ 8,39	€ 6,30	€ 5,25	€ 4,15	€ 3,62	€ 3,15
38 uur	€ 9,94	€ 7,95	€ 5,96	€ 4,97	€ 3,93	€ 3,43	€ 2,99
40 uur	€ 9,44	€ 7,55	€ 5,67	€ 4,72	€ 3,73	€ 3,26	€ 2,84

Informatieblad regering (ronde 1)

Wat is de stand van zaken?

Gefeliciteerd! Jullie politieke partijen hebben het goed gedaan bij de Tweede Kamerverkiezingen. Jullie zijn met elkaar aan het onderhandelen om samen een regering te vormen en tot een regeerakkoord te komen.

Er is nog één onderwerp waar jullie het niet over eens kunnen worden: het minimumloon. Sommigen van jullie vinden dat de wetgeving hierover aangepast moet worden, anderen vinden het juist prima zoals het nu is.

Om uit de impasse te komen, gaan jullie in op verzoeken van verschillende organisaties om hier met jullie over te praten. Deze organisaties sturen zo één voor één hun woordvoerder naar jullie toe om te pitchen wat zij graag over het minimumloon in het regeerakkoord zien.

Belangrijk!

- De formatie moet niet te lang meer duren. Daarom hebben jullie per organisatie 2 minuten de tijd. Stel gerichte vragen, zodat je snel ontdekt wat de organisaties willen. Bereid deze vragen voor terwijl de organisaties en de woordvoerders zich aan het voorbereiden zijn.
- Wijs één persoon aan om aantekeningen te maken tijdens de gesprekken met de woordvoerders. Laat hem/haar duidelijk opschrijven welke organisaties betrokken zijn en wat hun wensen zijn.

Informatieblad regering (ronde 2)

En hoe nu verder?

Jullie hebben met de woordvoerders van verschillende organisaties gesproken. Als het goed is hebben jullie nu een goed overzicht van de belangen en wensen van deze organisaties. Maar zij zijn nog niet klaar en willen nog meer vertellen over wat zij graag in het regeerakkoord zien.

Straks stuurt elke organisatie opnieuw hun woordvoerder naar jullie toe. De woordvoerders komen nu tegelijk, zodat zij ook op elkaars standpunten kunnen reageren. Als het goed is hebben ze aanvullend onderzoek gedaan en komen ze met nieuwe feiten om jullie te overtuigen.

Omdat meerdere organisaties tegelijk bij jullie aan tafel komen, is het belangrijk dat jullie de regie houden over het gesprek. Geef beurten en zorg dat iedereen voldoende aan het woord komt.

Belangrijk!

- Jullie docent vertelt hoeveel tijd jullie hebben voor deze gespreksronde.
- Na deze gespreksronde zullen jullie een besluit moeten gaan nemen.

Informatieblad regering (besluit)

Wat komt in het regeerakkoord?

Het is zover... Jullie gaan besluiten wat er in het regeerakkoord komt over het minimumloon!

Bespreek met elkaar wat jullie van de standpunten en wensen van de verschillende organisaties vonden. Onderaan deze pagina kunnen jullie opschrijven wat jullie plan gaat worden. Denk bij het besluiten hierover aan de volgende punten:

- Namens hoeveel mensen zaten de woordvoerders bij jullie aan tafel?
- Hadden ze goede argumenten voor hun standpunten?
- Gaan jullie met iedereen rekening houden? Of kiezen jullie een bepaalde richting?
- Gaat jullie besluit goed vallen bij de burgers in Nederland?

Persconferentie

Straks gaan jullie in een persconferentie vertellen wat jullie hebben besloten. Hierbij is natuurlijk de pers aanwezig, én de andere organisaties. De pers zal nog vragen kunnen stellen aan jullie over het besluit. Ook zullen ze de organisaties vragen om een reactie.

Ons besluit

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins or other markings on the paper.

Instructieblad journalisten

Jullie zijn journalisten van Dagblad Het Vrije Woord. Als journalisten is het jullie taak om onpartijdig nieuws te brengen over de belangrijkste politieke ontwikkelingen. Op dit moment zijn jullie druk bezig met nieuws over de formatie-onderhandelen over het minimumloon.

Dit zijn jullie belangrijkste taken:

Interviewen organisaties

Tijdens ronde 1 en ronde 2 interviewen jullie leden van de verschillende organisaties. Het is belangrijk om erachter te komen welke organisaties proberen invloed uit te oefenen op de te vormen regering. Jullie willen ook uitzoeken wat zij voor elkaar proberen te krijgen, en waarom.

Denken jullie dat organisaties zouden kunnen samenwerken, of staan ze lijnrecht tegenover elkaar? Biedt dit kansen voor een leuk nieuwsfeit?

Vraag kritisch door. Organisaties willen misschien niet altijd alles aan jullie vertellen...

Publiceren van nieuws op Twitter

Jullie kunnen op Twitter het laatste nieuws brengen. Hoe werkt dit? Gebruik de PowerPoint. In de PowerPoint kun je tweets typen door de tekst in het tekstvak te wijzigen. Bij het tonen van een dia hoor je het Twitter-geluidje.

Als de te vormen regering in een andere ruimte zit, dan zien ze het scherm met de Twitter-berichten

niet. Schrijf nieuwsberichten ook op de uitgeprinte Twitter-formats. Breng deze na ronde 1 naar de regering.

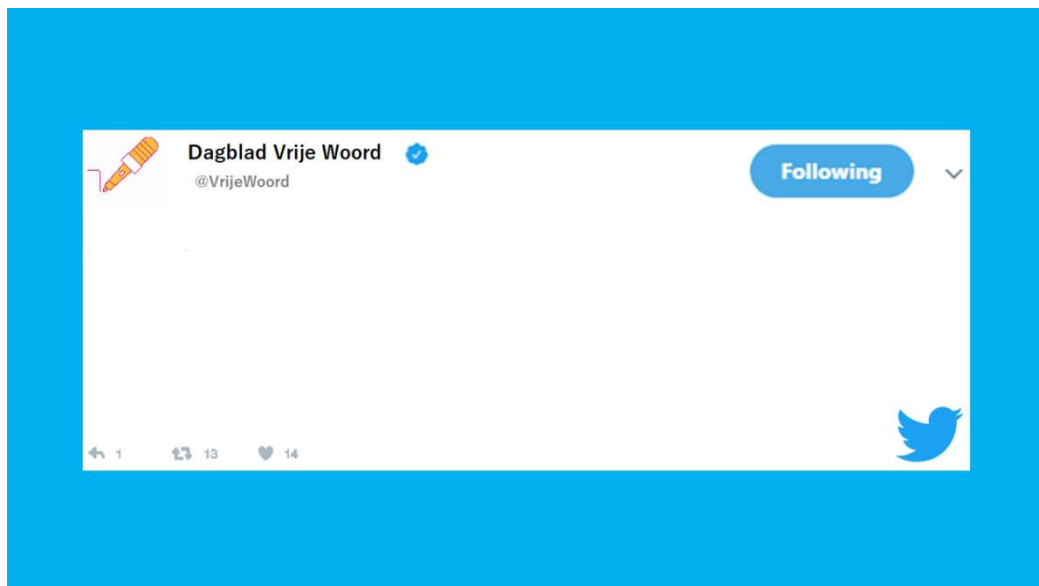
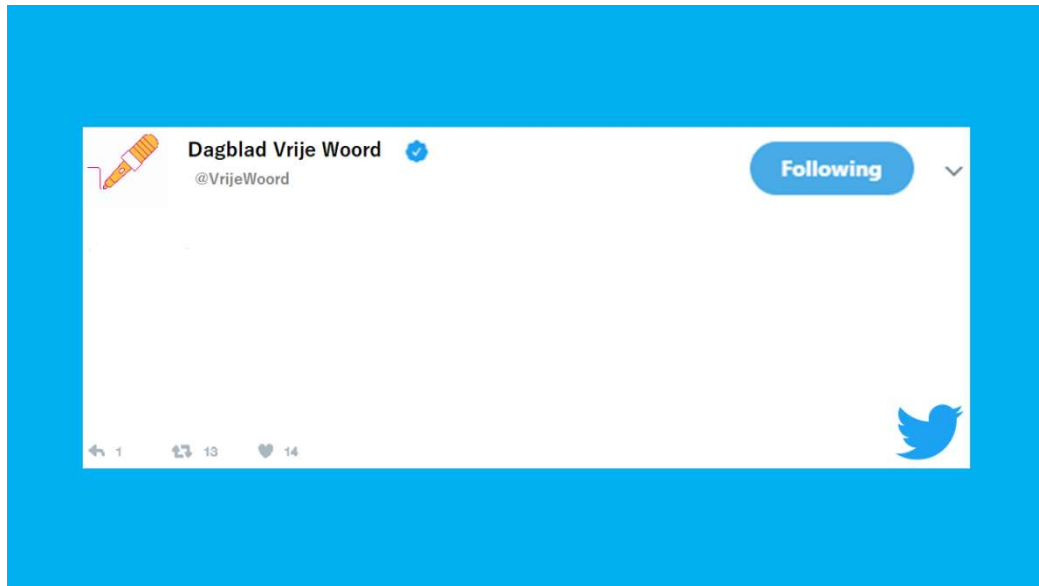
Waarover kun je schrijven?

- Welke organisaties proberen invloed uit te oefenen op de te vormen regering?
- Wat zijn de standpunten van deze organisaties, en wat zijn hun belangrijkste argumenten?
- Waarin staan de organisaties tegenover elkaar, of waarin delen de organisaties een standpunt?
- Zijn er organisaties die met elkaar samenwerken, en op welke manier dan?

Persconferentie

Na ronde 2 neemt de regering een besluit over het minimumloon. Wat komt er in het regeerakkoord te staan? Jullie organiseren een persconferentie waarbij de regering dit bekendmaakt. Jullie nodigen per organisatie 1 woordvoerder uit. Na de bekendmaking van het besluit vragen jullie reacties van de organisaties en stellen jullie kritische vragen over het besluit aan de regering en de organisaties.

ProDemos

Vakbond (ronde 1)

Jullie gaan praten met de leiders van de politieke partijen die een regering proberen te vormen. Bereid dit gesprek voor. De formatie mag niet te lang duren, daarom duurt dit gesprek 2 minuten. Breng goed naar voren wie jullie zijn, wat jullie vinden en wat jullie argumenten daarvoor zijn.

Wie zijn jullie?

Jullie zijn een vakbond. Dat betekent dat je de belangen behartigt van werknemers. Dit zijn mensen in loondienst bij een bedrijf of organisatie.

Wat vinden jullie?

Jullie belangrijkste boodschap is dat de ongelijkheid in Nederland toeneemt, en dat het minimumloon daarom omhoog moet.² Het verschil tussen arm en rijk moet kleiner worden.

De laatste jaren is de economie flink gegroeid. Bedrijfswinsten groeiden, maar het minimumloon niet. Veel mensen zitten hierdoor financieel in de knoop, terwijl er wel geld is om hen te helpen.

Jullie inzet is het verhogen van het wettelijk minimumloon voor mensen van 21 jaar en ouder naar 14 euro per uur (bij een werkweek van 40 uur).

Tegenstanders van de verhoging van het minimumloon zijn bang dat dit banen gaat kosten. Als werknemers duurder worden, kiezen werkgevers sneller voor automatisering en robotisering. Maar:

- Harry Garretsen, hoogleraar economie aan de Rijksuniversiteit Groningen, heeft onderzocht

dat dit in de praktijk meevalt. Hij geeft aan dat werknemers meer motivatie krijgen als hun beloning hoger wordt. Mensen zijn meer bereid zich voor hun werkgever in te zetten en worden productiever. Hij verwacht daarom geen grote gevolgen voor de werkgelegenheid als het minimumloon wordt verhoogd.

- Als werknemers meer verdienen, wordt er ook meer geld uitgegeven. Dat gaat weer de economie in, waardoor de vraag naar producten en diensten toeneemt, wat weer meer werkgelegenheid zal opleveren.

Daarnaast hebben veel sectoren een tekort aan geschikt personeel. Een hoger minimumloon kan ervoor zorgen dat arbeidsmigranten uit andere EU-landen naar Nederland komen. Werkgevers moeten dat ook een goed idee vinden, want zij hebben genoeg personeel nodig.

Strategie

Denk ook na over jullie strategie:

- Kunnen jullie eventueel samenwerken met andere organisaties?
- Kunnen jullie de media gebruiken om jullie standpunt over het voetlicht te brengen en zo druk uit te oefenen op de regering?

² <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/04/14/fnv-wil-minimumloon-fors-verhogen-goed-idee-a3956843>

Vakbond (ronde 2)

Jullie woordvoerder heeft jullie boodschap overgebracht aan de regering. Hij of zij gaat straks nog een keer met de regering overleggen, samen met de woordvoerders van de andere organisaties.

Ter voorbereiding hebben jullie extra onderzoek gedaan. Hierbij de belangrijkste resultaten. Bestudeer dit goed. Je hebt de tijd totdat de woordvoerders naar de regering gaan.

CBS: Beperkte koopkrachtstijging

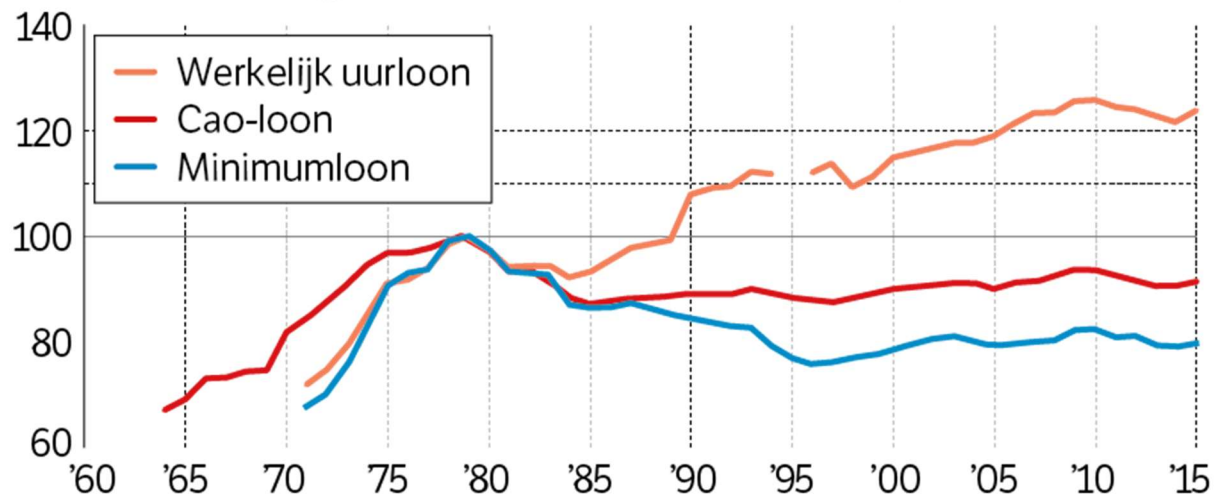
Uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) blijkt dat werknemers tussen 2007 en 2017 amper geprofiteerd hebben van de economische groei. Deze cijfers laten ook zien dat vooral de lage inkomens het minst profiteren van de verwachte koopkrachtstijging van de komende jaren.

UvA: Minimumloon achtergebleven

Volgens onderzoekers van de Universiteit van Amsterdam is het minimumloon de afgelopen decennia steeds verder achtergebleven bij de gemiddelde lonen (zie onderstaande grafiek).

Sinds begin jaren 80 stijgt het minimumloon alleen mee met de gemiddelde loonstijging in cao's. De werkelijke lonen stijgen sneller. Salarissen gaan bijvoorbeeld ook omhoog door promoties en baanwisselingen. Het minimumloon is meerdere keren tijdelijk bevroren (vastgezet), zonder dat dit daarna is gecorrigeerd. Zie de grafiek hieronder.

Loonontwikkeling in Nederland, index (1979 = 100)

NRC 150419 / AB / Bron: P. de Beer, W. Been, W. Salverda - UvA

Werkgeversorganisatie (ronde 1)

Jullie gaan praten met de leiders van de politieke partijen die een regering proberen te vormen. Bereid dit gesprek voor. De formatie mag niet te lang duren, daarom duurt dit gesprek 2 minuten. Breng goed naar voren wie jullie zijn, wat jullie vinden en wat jullie argumenten daarvoor zijn.

Wie zijn jullie?

Jullie zijn een werkgeversorganisatie. Jullie belangrijkste doel is het behartigen van de belangen van het Nederlandse bedrijfsleven. Dat zijn belangen van het midden- en kleinbedrijf, maar ook van grote bedrijven, zoals multinationals.

Bijna 200.000 bedrijven zijn bij jullie aangesloten, waarmee jullie ongeveer 90% van de werkgelegenheid in de private sector in Nederland vertegenwoordigen. Dat maakt jullie een organisatie om rekening mee te houden.

Wat vinden jullie?

Jullie belangrijkste boodschap is dat het niet goed is om werkgevers te verplichten hun werknemers meer te betalen. Het minimumloon moet niet verhoogd worden.

Niet omdat jullie het de werknemers niet gunnen, maar omdat het allerlei negatieve gevolgen heeft³:

- Werknemers worden relatief duurder. Dat leidt tot meer automatisering en robotisering van werk. Dit is slecht voor de werkgelegenheid.
- De collectieve lasten stijgen voor alle werkende Nederlanders. De hoogte van veel uitkeringen zijn namelijk gekoppeld aan het minimumloon. Een hoger minimumloon betekent dus ook hogere uitkeringen, en dat kost meer geld.
- In sommige sectoren worden al geen mensen meer aangenomen of krijgen mensen geen vast contract, omdat ze te oud (en dus te duur) worden. Denk bijvoorbeeld aan kassamedewerkers of vakkenvullers in de supermarkt. Als je het minimumloon verhoogt, wordt dit nog erger.

Jullie hebben andere ideeën:

- Als je de koopkracht van werknemers wilt verbeteren, doe dat dan bijvoorbeeld door de belastingen te verlagen. Daar merken mensen echt wat van.
- Werkgevers moeten nu mensen met een arbeidsbeperking (die vaak minder productief zijn) een volledig minimumloon betalen. Daardoor zijn dit relatief dure werknemers. Werkgevers worden hiervoor gecompenseerd door de overheid, maar dit zorgt voor veel administratieve rompslomp. Het wordt aantrekkelijker om mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen als bedrijven ze mogen betalen naar productiviteit. Als dat lager is dan het minimumloon, kan de werknemer zelf een aanvullende uitkering aanvragen bij de overheid. Zo komen deze mensen sneller aan een baan. Dit is ook goedkoper voor de overheid, het scheelt namelijk ongeveer 0,5 miljard euro.

Strategie

Denk ook na over jullie strategie:

- Kunnen jullie eventueel samenwerken met andere organisaties?
- Kunnen jullie de media gebruiken om jullie standpunt over het voetlicht te brengen en zo druk uit te oefenen op de regering?

³ <https://www.mkb.nl/nieuws/verhoging-minimumloon-schaadt-juist-kwetsbare-groep>

Werkgeversorganisatie (ronde 2)

Jullie woordvoerder heeft jullie boodschap overgebracht aan de regering. Hij of zij gaat straks nog een keer met de regering overleggen, samen met de woordvoerders van de andere organisaties.

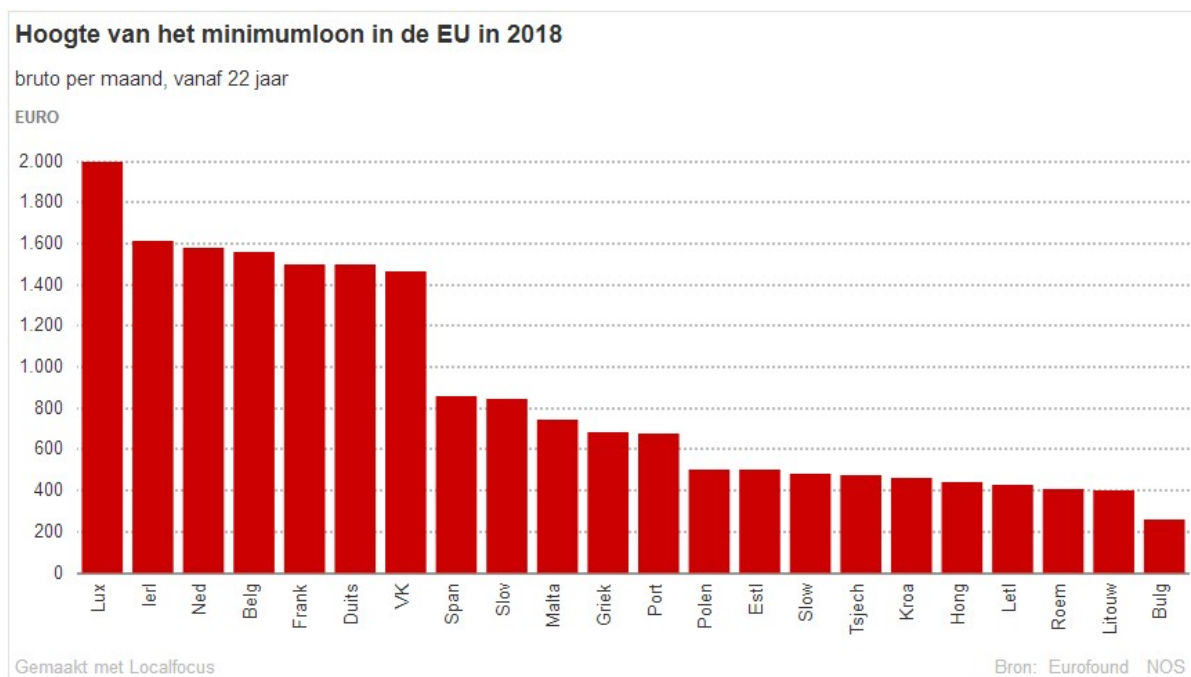
Ter voorbereiding hebben jullie extra onderzoek gedaan. Hierbij de belangrijkste resultaten. Bestudeer dit goed. Je hebt de tijd totdat de woordvoerders naar de regering gaan.

CPB: hoger minimumloon slecht voor werkgelegenheid

Onderzoek van het Centraal Planbureau (CPB) heeft laten zien dat een 5% hoger minimumloon leidt tot toename van de werkloosheid met -0,5% doordat tienduizenden banen verdwijnen.

NOS: Minimumloon NL is al hoog

Het minimumloon in Nederland is vergeleken met andere landen een van de hoogste minimumlonen ter wereld (zie onderstaande grafiek uit 2018, bron: Eurofond, via NOS).

Belangenorganisatie voor mensen met een arbeidsbeperking (ronde 1)

Jullie gaan praten met de leiders van de politieke partijen die een regering proberen te vormen. Bereid dit gesprek voor. De formatie mag niet te lang duren, daarom duurt dit gesprek 2 minuten. Breng goed naar voren wie jullie zijn, wat jullie vinden en wat jullie argumenten daarvoor zijn.

Wie zijn jullie?

Jullie organisatie komt op voor mensen met een arbeidsbeperking. In Nederland hebben ongeveer 1,5 miljoen mensen een arbeidsbeperking. Er zijn veel verschillende mogelijke oorzaken voor een arbeidsbeperking. Iemand kan bijvoorbeeld psychische, lichamelijke of zintuiglijke beperkingen hebben. Denk bijvoorbeeld aan autisme, slechthorendheid, rugklachten, een spierziekte of chronische vermoeidheid. Iemand kan ook psychosociale problemen hebben. Denk bijvoorbeeld aan problemen door langdurige werkloosheid, een verslaving(sverleden), zware financiële problemen of huiselijk geweld.

Wat vinden jullie?

Jullie belangrijkste boodschap is dat werknemers met een arbeidsbeperking goed ondersteund moeten worden bij het vinden van werk en dat zij goed betaald moeten worden.

In 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Deze wet moet er voor zorgen dat iedereen die kan werken op de arbeidsmarkt, maar het zonder ondersteuning niet redt, geholpen wordt. Deze wet is volgens jullie echter niet goed genoeg. Het is helemaal niet eenvoudiger geworden om een baan te vinden en de regels zijn erg ingewikkeld. Jullie willen dat het gemakkelijker wordt voor deze mensen om een baan te vinden en dat werkgevers worden gestimuleerd eerder mensen uit deze doelgroep aan te nemen.

Vaak verdienen mensen met een arbeidsbeperking het minimumloon. Omdat deze mensen vaak niet net zo productief zijn als werknemers zonder beperking die ook het minimumloon verdienen, kunnen werkgevers ter compensatie een subsidie aanvragen bij de overheid.

In 2018 stelde de vorige regering voor om het voor bedrijven aantrekkelijker te maken om mensen met een beperking in dienst te nemen. Het voorstel was:

- De werknemer met een arbeidsbeperking krijgt slechts een deel van het loon van de werkgever; alleen dat deel waarvoor ze in de praktijk productief zijn.
- Om het loon aan te vullen tot het minimumloon, regelen ze zelf een aanvullende uitkering bij de overheid. De klus om dit te regelen verschuift dus van de werkgever naar de werknemer.

Dit plan is niet doorgegaan. Er was veel kritiek:

- Werknemers hebben dan minder snel recht op een uitkering bij werkloosheid en bouwen geen aanvullend pensioen op.
- De administratieve rompslomp wordt bij de mensen met een arbeidsbeperking gelegd. En sommige mensen zijn niet in staat om zelf een aanvullende uitkering te regelen. De kans bestaat dat mensen hierdoor in de schulden komen.

Jullie willen niet dat de nieuwe regering dit plan alsnog gaat invoeren. De regering wil dit misschien wel, omdat het de overheid 0,5 miljard euro scheelt. Ook de werkgevers willen dit, omdat zij dan minder loon betalen en minder verantwoordelijkheid en administratieve rompslomp hebben.

Strategie

Denk ook na over jullie strategie:

- Kunnen jullie eventueel samenwerken met andere organisaties?
- Kunnen jullie de media gebruiken om jullie standpunt over het voetlicht te brengen en zo druk uit te oefenen op de regering?

Belangenorganisatie voor mensen met een arbeidsbeperking (ronde 2)

Jullie woordvoerder heeft jullie boodschap overgebracht aan de regering. Hij of zij gaat straks nog een keer met de regering overleggen, samen met de woordvoerders van de andere organisaties.

Ter voorbereiding hebben jullie extra onderzoek gedaan. Hierbij de belangrijkste resultaten. Bestudeer dit goed. Je hebt de tijd totdat de woordvoerders naar de regering gaan.

Kans op betaling onder minimumloon

Als werknemers met een arbeidsbeperking zelf een aanvullende uitkering moeten regelen, krijgen zij die misschien niet als hij of zij een partner hebben die hiervoor te veel verdient.

De werknemer met een arbeidsbeperking krijgt dan alleen loon van de werkgever, en dat is dan minder dan het minimumloon.

Evaluatie Participatiewet

In november 2019 heeft het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) een rapport gepubliceerd over de Participatiewet. Het SCP is erg kritisch over deze wet. Volgens het SCP heeft deze wet er niet of nauwelijks toe geleid dat er meer mensen vanuit een uitkering of een sociale werkplaats een gewone baan kregen. Gemeenten proberen vooral kansrijke mensen binnen de doelgroep aan een baan te helpen, waardoor anderen te vaak aan hun lot worden overgelaten. Werkgevers weten vaak niet welke regelingen er precies zijn om mensen aan het werk te helpen.

Supermarktbranche (ronde 1)

Jullie gaan praten met de leiders van de politieke partijen die een regering proberen te vormen. Bereid dit gesprek voor. De formatie mag niet te lang duren, daarom duurt dit gesprek 2 minuten. Breng goed naar voren wie jullie zijn, wat jullie vinden en wat jullie argumenten daarvoor zijn.

Wie zijn jullie?

Jullie vertegenwoordigen de belangen van de Nederlandse supermarktbranche, denk aan bedrijven als Albert Heijn, Jumbo, Dirk en Spar. De supermarktbranche is een van de grootste werkgevers in Nederland. De levensmiddelenhandel biedt in totaal ongeveer 300.000 banen.

Jullie worden ook vertegenwoordigd door werkgeversorganisaties, maar jullie willen daarnaast zelf aan tafel zitten als vertegenwoordigers van de supermarktenbranche.

Wat vinden jullie?

Jullie belangrijkste boodschap is dat jullie graag goed voor jullie werknemers zorgen, maar dat het geen goed idee is om het minimumloon voor jongeren te verhogen.

Door een hoger minimumjeugdloon is het minder aantrekkelijk om jongeren in dienst te nemen.

Supermarkten willen jongeren juist de kans geven werkervaring op te doen met werk wat ze kunnen combineren met school of studie. Veel jongeren blijken graag een bijbaan bij een supermarkt te hebben.

Daarnaast is een hoger minimumjeugdloon voor supermarkten een kostenpost van vele miljoenen. Dat doet de branche geen goed en supermarkten gaan deze kosten misschien doorberekenen in hun prijzen.

Strategie

Denk ook na over jullie strategie:

- Kunnen jullie eventueel samenwerken met andere organisaties?
- Kunnen jullie de media gebruiken om jullie standpunt over het voetlicht te brengen en zo druk uit te oefenen op de regering?

Supermarktbranche (ronde 2)

Jullie woordvoerder heeft jullie boodschap overgebracht aan de regering. Hij of zij gaat straks nog een keer met de regering overleggen, samen met de woordvoerders van de andere organisaties.

Ter voorbereiding hebben jullie extra onderzoek gedaan. Hierbij de belangrijkste resultaten. Bestudeer dit goed. Je hebt de tijd totdat de woordvoerders naar de regering gaan.

CBS: supermarkt populair als bijbaan

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft onderzoek gedaan naar bijbanen van scholieren (zie hieronder de precieze cijfers, bron: CBS, 2019).

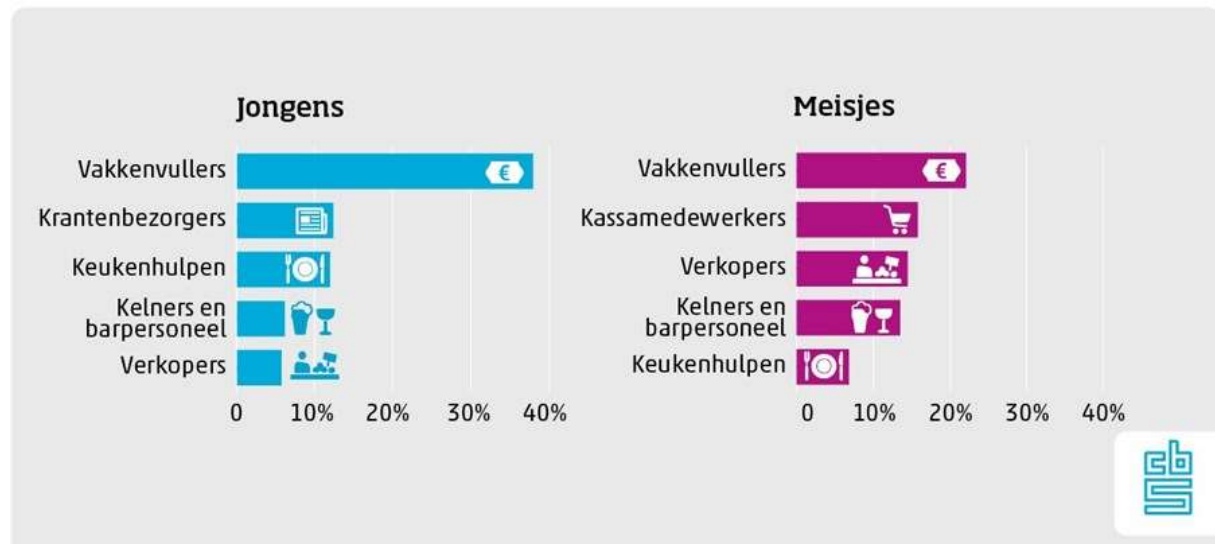
In 2018 hadden ruim 236 duizend scholieren van 15 tot 20 jaar oud in het voortgezet onderwijs betaald werk. Dat betekent dat bijna 50% van deze scholieren een bijbaan heeft. Bijbanen als vakkenvuller en kassamedewerker zijn erg populair.

Minimumloon recent al aangepast

Het minimumloon is de laatste jaren al verhoogd. Tot voor kort kreeg je pas vanaf je 23^e een volledig minimumloon. Dat is verlaagd naar 21 jaar.

Daarnaast is het minimumjeugdloon voor werknemers van 18 tot en met 20 jaar extra verhoogd.

Top-5 bijbanen jongeren in het voortgezet onderwijs

Belangenorganisatie jongeren (ronde 1)

Jullie gaan praten met de leiders van de politieke partijen die een regering proberen te vormen. Bereid dit gesprek voor. De formatie mag niet te lang duren, daarom duurt dit gesprek 2 minuten. Breng goed naar voren wie jullie zijn, wat jullie vinden en wat jullie argumenten daarvoor zijn.

Wie zijn jullie?

Jullie organisatie komt op voor de belangen van jongeren. Honderdduizenden jongeren hebben een baan in Nederland, vaak naast school of studie. Veel van deze jongeren verdienen het minimumjeugdloon, wat lager ligt dan het minimumloon.

Wat vinden jullie?

Jullie belangrijkste boodschap is dat het belachelijk is dat jongeren veel minder betaald krijgen dan oudere werknemers, terwijl jongeren vaak hetzelfde werk uitvoeren. Daarom moet het minimumjeugdloon voor jongeren vanaf 18 jaar worden afgeschaft en gelijkgetrokken worden met het minimumloon.

Vanaf je 21^e jaar verdien je nu het volledige minimumloon. Met dit plan wordt dit verlaagd naar 18 jaar. Je gaat dan meer verdienen als 18-, 19- en 20-jarige.

Om het verschil met het minimumloon voor 15-, 16- en 17-jarigen niet te groot te laten worden, moet het minimumjeugdloon voor deze leeftijden ook worden verhoogd. Zo voorkom je ook dat werkgevers vooral 15-, 16- en 17-jarigen in dienst gaan nemen.

Jullie argumenten hiervoor zijn:

- Als 18-jarige ben je volwassen en moet je ook zo meetellen in de maatschappij. Het is onlogisch om iemand van 18 jaar minder te betalen dan iemand van 21 jaar voor hetzelfde werk. Landen als Frankrijk, Ierland, Portugal en Spanje hebben minimumloon vanaf 18 jaar of jonger. In weer andere landen is het niet vanaf 18 jaar, maar is het verschil tussen het loon voor een 18-jarige en 21-jarige wel veel kleiner.
- Vooral grote bedrijven profiteren nu van het minimumjeugdloon. Multinationals als Ahold, McDonalds en H&M hebben veel jongeren in dienst en houden daar rekening mee in hun verwachtingen van kosten en winst e.d. De meeste werkgevers in het midden- en kleinbedrijf hebben nauwelijks jongeren in dienst. Het is oneerlijk dat vooral grote bedrijven hiervan profiteren, en niet kleinere bedrijven of de jongeren zelf.
- Jongeren worden duurder als werknemer, maar kunnen met meer loon ook meer geld uitgeven. Dit levert weer banen op. Volgens onderzoek ongeveer 10.000 voltijdbanen.

Strategie

Denk ook na over jullie strategie:

- Kunnen jullie eventueel samenwerken met andere organisaties?
- Kunnen jullie de media gebruiken om jullie standpunt over het voetlicht te brengen en zo druk uit te oefenen op de regering?

Belangenorganisatie jongeren (ronde 2)

Jullie woordvoerder heeft jullie boodschap overgebracht aan de regering. Hij of zij gaat straks nog een keer met de regering overleggen, samen met de woordvoerders van de andere organisaties.

Ter voorbereiding hebben jullie extra onderzoek gedaan. Hierbij de belangrijkste resultaten. Bestudeer dit goed. Je hebt de tijd totdat de woordvoerders naar de regering gaan.

Peiling: Nederland vóór afschaffing minimumjeugdloon vanaf 18 jaar

---

Uit een peiling van Maurice de Hond blijkt dat 2/3 van de Nederlanders voor afschaffing van het minimumjeugdloon vanaf 18 jaar is.

Als dit beleid wordt, ontvang je vanaf je 18^e het volledige minimumloon (i.p.v. vanaf je 21^e).

Minimumjeugdloon 18-jarige onder armoedegrens

Als je 18 jaar oud bent, heb je volgens het wettelijk minimumjeugdloon recht op € 817,80 per maand voor een volledige werkweek. De armoedegrens voor een alleenstaande in Nederland is ongeveer €1.100. Met een minimumjeugdloon zit je daar dus bijna €300,- onder. Het is enorm moeilijk om financieel op eigen benen te staan, en je moet aanspraak maken op toeslagen van de overheid en/of hulp van familie en vrienden, terwijl je gewoon voltijd aan het werk bent.